

Centraal Planbureau

Houdbaarheid overheidsfinanciën

Sterk verbeterd door
maatregelen van afgelopen
jaren

Marcel Lever

12 februari 2016

Centraal Planbureau

Inhoud

- Definitie en veronderstellingen
- Houdbaarheid, stand 2014
- Gevoeligheidsanalyse
- Actualisatie bij MLT
- Beleidsmaatregelen in KiK
- Instrumentarium
- Publicaties

Houdbaarheid van de overheidsfinanciën

EMU-saldo

- Maatstaf voor overheidsfinanciën op korte termijn
- Inkomsten minus uitgaven binnen een jaar

Houdbaarheidssaldo

- Maatstaf voor overheidsfinanciën op lange termijn
- Extra uitgaven/inkomsten in laatste kabinetsjaar, die meegroeien met bbp, zodat schuldquote op lange termijn stabiel is
- Houdbaarheidssaldo van b.v. 1% bbp betekent: over gehele tijdshorizon kunnen overheidsuitgaven met 1% bbp toenemen of inkomsten met 1% bbp afnemen, of combinatie van beide

Veronderstellingen bij bepaling houdbaarheid

Constante arrangementen

- Uitgaven openbaar bestuur, defensie groeien mee met bbp
- Uitgaven die gekoppeld zijn aan leeftijd groeien mee met lonen
 - Onderwijs, zorg
- Sociale zekerheid groeit mee met gemiddelde lonen
- Belastingen groeien mee met grondslag, effectieve tarief constant

Effecten van vergrijzing

- Uitgaven AOW en zorg groeien extra door vergrijzing
- Zorguitgaven groeiden in verleden sneller dan hier verondersteld

Houdbaarheid overheidsfinanciën (in % bbp)

Minder zorg om vergrijzing, 2014	2015	2060
Overheidsuitgaven exclusief rente (a)	48,3	49,1
w.v. AOW	5,6	6,1
w.v. zorg	10,7	13,8
Overheidsinkomsten (b)	48,0	51,0
w.v. inkomstenbelasting	24,6	26,9
w.v. indirecte belasting	12,4	14,2
Primair saldo (a-b)	-0,3	1,9
EMU-saldo	-2,1	0,2
Houdbaarheid overheidsfinanciën	0,4	

Gevoeligheidsanalyse houdbaarheidssaldo

Alternatieve veronderstelling	Effect houdbaarheids-saldo (% bbp)
Discontovoet 0,5% lager	-0,8
Arbeidsproductiviteitsgroei 0,5%-punt lager	0,5
1% hogere arbeidsparticipatie	0,3
Twee jaar hogere levensverwachting	-0,3
10% hogere fertiliteit	-0,2
Niet opschuiven zorgprofiel	-0,6
Geheel opschuiven zorgprofiel	0,6
Collectieve zorguitgaven 1%-punt hogere groei	-5,6
Belastingen op huishoudens 0,5% bbp lager	-0,4
Indirecte belastingen 0,5% bbp lager	-0,4

Overheidsfinanciën

Uitgaven dalen t/m 2023 (%bbp)

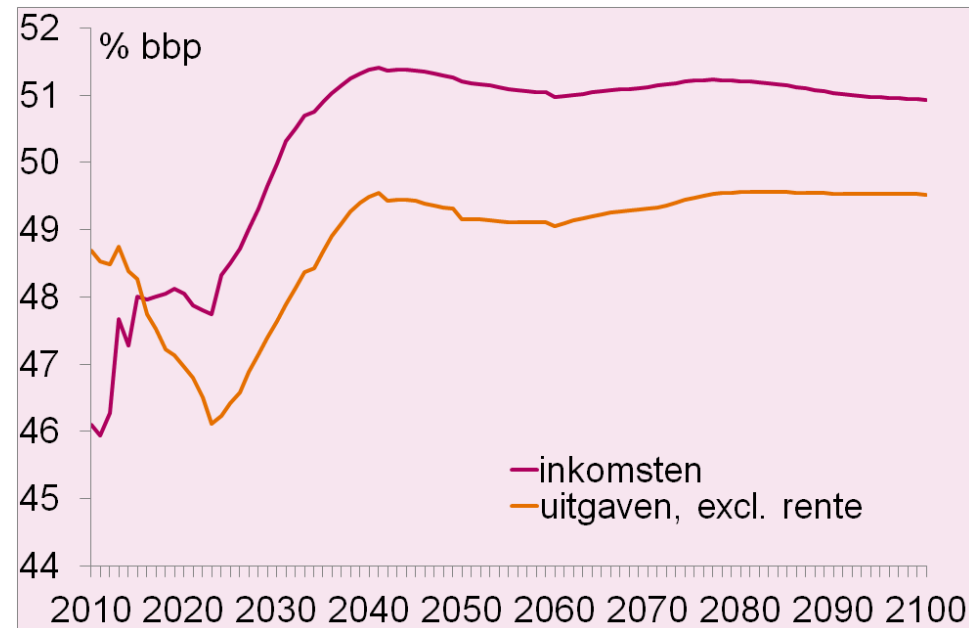
- Herstel economie
- Bezuinigingen

En lopen daarna op

- AOW minder door verhoging AOW-leeftijd
- Zorg minder door hervorming

Maar inkomsten ook

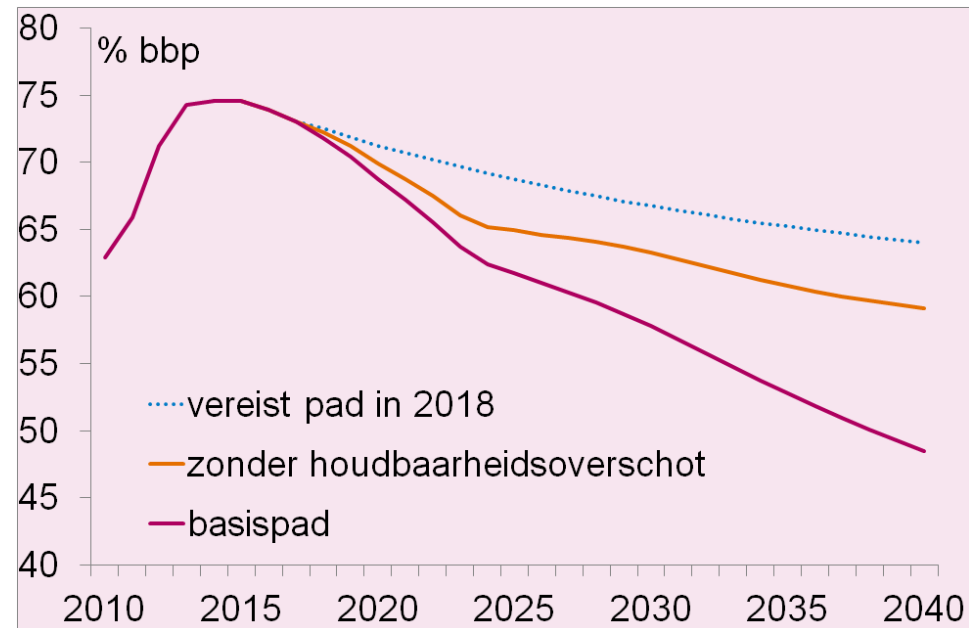
- Meer pensioenen
- Inkomstenbelasting en btw

Staatsschuld

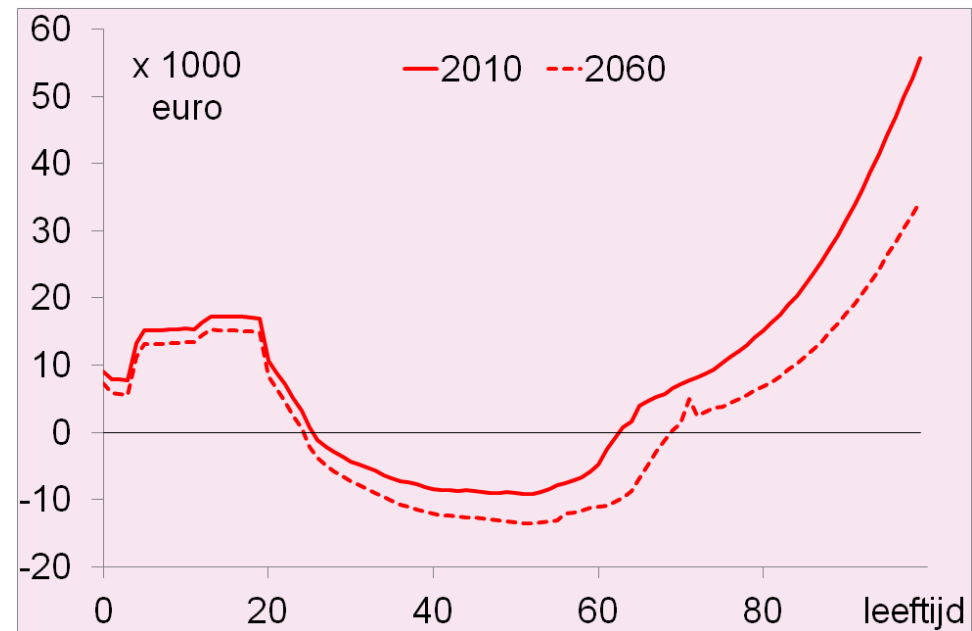
- Houdbaarheidsoverschot
0,4 % bbp
- In basispad daalt schuldquote
(afgelost rond 2080)
- Basispad voldoet aan EU-eisen
(saldo -3%, structureel saldo
-0,5, schuld naar 60%)

Netto profijt per jaar

- Netto profijt = baten - lasten voor de burger
- Lager in 2060 voor alle leeftijden
- Vooral op hogere leeftijden

Actualisatie houdbaarheidssaldo bij MLT

Komend voorjaar nieuwe inschatting houdbaarheid

Wijzigingen die hierin worden meegenomen:

- Nieuwe MLT met economische groei tot 2021
- Bevolkingsprognose december 2014
- Verschuiving afkapjaar van 2040 naar 2060
- Nieuw beleid:
 - Versnelde verhoging AOW-leeftijd
 - Pakket 5 miljard euro
 - Lagere gasbaten

Beleidsmaatregelen in KiK

Houdbaarheidssaldo verandert door:

- Maatregelen die effect hebben op EMU-saldo 2021
- Maatregelen die doorwerken na 2021

Maatregelen die hierin worden meegenomen:

- Maatregelen die tijdens de kabinetsperiode worden ingevoerd
- Voor sommige maatregelen is kabinetsperiode te kort
 - B.v.: verhoging AOW-leeftijd, versobering hypotheekrente
 - Maatregelen hebben tijdens kabinetsperiode effect
 - Consistent ingroeipad
 - Afkap: constante arrangementen na 2060

Instrumentarium

Vorige KiK: GAMMA

- Algemeen evenwichtsmodel
- 100 overlappende generaties
- Rationele verwachtingen
 - Spaargedrag, arbeidsaanbodgedrag

Huidige KiK: vereenvoudigde versie van GAMMA

- Boekhoudkundige versie met eenvoudige gedragsvergelijkingen
 - Arbeidsaanbod input vanuit andere modellen
 - Consumptie op basis van profiel over levensloop

Belangrijkste publicaties

Minder zorg om vergrijzing

<http://www.cpb.nl/publicatie/minder-zorg-om-vergrijzing>

GAMMA-model

<http://www.cpb.nl/publicatie/gamma-een-simulatiemodel-voor-vergrijzing-pensioenen-en-overheidsfinanci%C3%ABn>

Houdbaarheid van de overheidsfinanciën

EINDE

Heeft u nog vragen of opmerkingen?